

22.12.2022

Föreskrift om upphävande av SÄHKE2-bestämmelsen

Författningsgrund för och bakgrund till föreskriften

Riksarkivets bestämmelse SÄHKE2 (Behandling, hantering och förvaring av elektronisk dokumentär information AL/9815/07.01.01.00/2008) trädde i kraft 1.1.2009. Bestämmelsen utfärdades med stöd av 8, 11, 13, 14 och 16 § i arkivlagen (831/1994 och 22 § 1 mom. i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). Dessutom har Riksarkivet utfärdat en kompletterande bestämmelse/anvisning för förstöringsförslag i enlighet med SÄHKE2-kraven och informationsinnehållet i detta (12.3.2012, AL/9815/07.01.01.00/2008), vars giltighet har löpt ut 31.12.2014.

En viktig grund för upphävandet av bestämmelsen är SÄHKE2-bestämmelsens specifika inriktning på ärendehantering och registrering. Ändringar i lagstiftningen har påverkat ansvaren för norm- och informationsstyrning inom den offentliga förvaltningens informationshantering. I enlighet med lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (informationshanteringslagen, 906/2019) främjas och bedöms genomförandet av ärendehantering av den offentliga förvaltningens informationshanteringsnämnd, som bland annat utfärdar rekommendationer gällande ärendehantering, registrering samt definiering av förvaringstider.

Bestämmelserna i 22 § i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet har upphävts genom informationshanteringslagen.

I sig är de lagrum i arkivlagen som SÄHKE2-bestämmelsen grundat sig på fortfarande i kraft. Till dessa delar ska dock beaktas att särskilt den behörighet som i 16 § i arkivlagen har givits arkiverket att till statliga myndigheter utfärda bestämmelser om registreringen av handlingar står i strid med informationshanteringsnämndens uppgifter som har fastställts i informationshanteringslagen. En ny arkivlag kommer att träda i kraft 2023 eller 2024. Riksarkivets norm- och informationsstyrning inriktas i fortsättningen på arkivering och förutsättningarna för arkivering under informationens livscykel.

Centrala förändringar i nuläget

Målet med SÄHKE2-bestämmelsen¹ har varit att till organisationer inom den offentliga förvaltningen erbjuda villkor och krav för digitalisering av informationsbehandlingsprocesserna och elektronisk förvaring. Dess krav har varit bindande för varaktig förvaring av information i enbart elektronisk form, det vill säga elektronisk arkivering. Bestämmelsens betydelse har dock minskat i och med de mål som beskrivits i Riksarkivets strategiska riktlinjer och bevarande- och gallringspolitik samt de krav som fastställts i informationshanteringslagens 19 §. Elektronisk form

¹SÄHKE1 (Varaktig förvaring i enbart elektronisk form av information av handlingskaraktär i ärendehanteringssystem, KA 1486/40/2005)

22.12.2022

är i dag det primära sättet att arkivera och förutsätter inte längre iakttagande av SÄHKE2-bestämmelsen.

De krav som SÄHKE2-bestämmelsen innehåller förbinder inte myndigheter i fortsättningen då de planerar och utvecklar informationshanteringen. Det är dock viktigt att notera att man i ärendehantering ska iaktta de bestämmelser som gäller exempelvis behandling av förvaltningsärenden, ärenderegister, datasäkerhet, dataskydd, offentlighet och sekretess, samt definieringen av förvaringsbehovet. Bestämmelser om ärenderegister och metadata för ärendehantering finns i informationshanteringslagen och informationshanteringsnämnden har utfärdat en rekommendation om dessa.

SÄHKE2 är en stödd struktur för överföring till Riksarkivet. Vid överföring av digitalt material till Riksarkivet ska man alltid iaktta Riksarkivets gällande överföringsanvisningar och anvisningar om godkända filformat för förvaring. Det är även nödvändigt att beakta dessa krav vid planeringen och utvecklingen av ärendehantering. De innehåll som gäller arkivering och som ingår i SÄHKE2-bestämmelsen integreras i Riksarkivets övriga norm- och informationsstyrning. SÄHKE2:s praxis kan utnyttjas också efter det att bestämmelsen har upphört att gälla. Riksarkivet stöder i fortsättningen utnyttjandet av en verksamhetsmodell i enlighet med SÄHKE2 samt arkivöverföringar genom kommunikation, anvisningar och rekommendationer. Detta är nödvändigt, eftersom de definitioner som SÄHKE2-bestämmelsen innehåller har etablerats i den offentliga förvaltningen och informationssystem som har genomförts i enlighet med SÄHKE2 är i utbredd användning.

SÄHKE2-bestämmelsen samt den kompletterande bestämmelse som gäller ett förstöringsförslag i enlighet med SÄHKE2-kraven och informationsinnehållet i detta innehöll riktlinjer om arkivvärdet för behandlingsprocessen (ärende och åtgärder) samt handlingarnas metadata (registreringsuppgifter) och så kallade gallringsförteckningar.

Enligt riktlinjen ska registreringsuppgifterna förstöras ifall ett ärende inte innehåller handlingar som ska förvaras varaktigt. Riktlinjen är kategorisk och den bör bedömas på nytt utifrån principer i Riksarkivets bevarande- och gallringspolitik samt bland annat utvidgningen av den offentliga förvaltningens registreringskyldigheter.

Bevarandeanalysen av ärendehanteringens registreringsuppgifter genomförs i fortsättningen uppgiftsspecifikt i samband med gallringsbeslut² i enlighet med riktlinjerna i bevarande- och gallringspolitiken. Arkivvärdet hos förteckningar över handlingar som ska förstöras och uppgifter som gäller förstöring bedöms på nytt i samband med att ett allmänt gallringsbeslut gällande informationshanteringen utfärdas. Fram till dess iakttas uppgiftsspecifika gallringsbeslut.

I den diskussion som har förts om arkiveringens metadata har framkommit behovet av att åtskilja ärenderegistrets registreringsuppgifter som ska arkiveras samt arkiveringens metadata/beskrivningsuppgifter, som vid behov kan kompletteras ännu i det skede då informationen överförs till Riksarkivet.

²Med ett uppgiftsspecifikt gallringsbeslut avses ett beslut som Riksarkivet meddelar utifrån en bevarandeanalys av en uppgift eller en uppgiftshelhet och det informationsmaterial som skapas vid skötseln av uppgiften. Riksarkivet meddelar arkivbildaren eller informationshanteringsenheten beslutet på basis av gallringsframställan.

22.12.2022

Bakgrund till och nuvarande status för SÄHKE2-bestämmelsen

Metadatamodellen och tillvägagångssättet i SÄHKE2 används allmänt inom informationshanteringen inom den offentliga förvaltningen, i synnerhet i ärendehanteringslösningar. SÄHKE2 är en omfattande sammanställning av de krav som gäller detta ämnesområde samt en anvisning om hur dessa samordnas. Dess bakgrund är:

- dokumenthanterings standarder (bland annat SFS-ISO 23081-1 och 2, SFS-ISO 15489-1, SFS-ISO 5914, MoReq2)
- de krav som lagstiftningen ställer på förvaltningsärenden och behandlingen av myndighetshandlingar
 - arkivlagen (831/1994)
 - lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003)
 - samt bland annat kraven i förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999)
- den offentliga förvaltningens registreringspraxis

Förutom de metadata som förknippas med informationsinnehållet är ur arkiveringen synvinkel och med tanke på senare utnyttjande av informationen det relevanta i SÄHKE2 att:

- med hjälp av metadata förbinda dokumentinformation till en referensram som stöder dess ursprung, begriplighet och beviskraft
- fastställa bevarandevärde och förvaringstider
- hantera åtkomstbegränsningar
- åtskilja information som är i olika skeden av sin livscykel
- överföra information till arkiv i en fastställd SÄHKE2-överföringsstruktur.

Definitionerna i SÄHKE2 är oberoende av informationssystem. De tar inte ställning till informationssystemarkitektur och tekniska lösningar och framställer inte kravspecifikationer. Tillämparen har definierat hur funktionerna som förutsätts i SÄHKE2 genomförs och hur innehållet i SÄHKE2 tillämpas i den egna verksamheten.

SÄHKE2-produktcertifiering och upprätthållande av SÄHKE2-certifieringskriterierna

Riksarkivet avstod 2022 från att utveckla och upprätthålla de certifieringskriterier som ligger till grund för SÄHKE2-certifieringen (KA/854/07.01.01.00/2022 avstående från upprätthållandet av SÄHKE2-certifieringskriterierna).

SÄHKE2-certifiering har kunnat sökas separat för eAMS-system (informationsstyrningssystem), operativa datasystem och förvaringssystem.

Syftet med produktcertifieringen har varit att ge organisationer inom den offentliga förvaltningen tillförlitlig och testad information om att ett informationssystem har de egenskaper som förutsätts i SÄHKE2. SÄHKE2-produktcertifieringen har sökts av informationssystemets leverantör. Certifieringen har bekräftat att ett informationssystem (en produkt) uppfyller de fastställda SÄHKE2-kraven. Utnyttjaren (en organisation inom den offentliga förvaltningen) har tack vare certifieringsförfarandet inte behövt se till att dessa SÄHKE2-krav genomförs i sina systemprojekt.

22.12.2022

Riksarkivet roll i certifieringsförfarandet har inskränkt sig till att Riksarkivet har utvecklats och upprätthållit certifieringskriterierna som grundar sig på SÄHKE2-bestämmelsen.

Då Riksarkivet avstod från upprätthållandet av kriterierna togs ansvaret för administrationen av kriterierna över av Inspecta Sertifiointi Oy, som har en ackreditering för SÄHKE2-certifiering beviljad av Finas (Finnish Accreditation Service). Inspecta Sertifiointi Oy har sedan 2012 fungerat som den enda certifieringsparten. Genom förfarandet vill denna säkerställa kontinuiteten och tillräckliga övergångstider ur alla aktörers synvinklar.